

Sygn. akt III AUa 1004/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko
Sędziowie:	SSA Anna Polak SSO del. Andrzej Stasiuk (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2013 r. w Szczecinie

sprawy E. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 7 listopada 2012 r. sygn. akt VII U 817/12

oddala apelację.

SSO del. Andrzej Stasiuk SSA Jolanta Hawryszko SSA Anna Polak

Sygn. akt III AUa 1004/12

UZASADNIENIE

W dniu 4 stycznia 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział to S. wydał decyzję, którą odmówił E. Z. prawa do wcześniejszej emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił ogółem 28 lat i 10 miesięcy okresów ubezpieczenia, ale nie udowodnił żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych. Do stażu pracy w szczególnych warunkach nie uwzględniono okresu zatrudnienia w (...) S.A. w S. w okresie od 11 maja 1973 roku do 31 grudnia 1998 roku, z uwagi na to, że w świadectwie pracy w szczególnych warunkach przywołano zarządzenie nr 55 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 14 lipca 1983 roku, które już nie obowiązuje, albowiem zostało uchylone.

Odwołanie od powyższej decyzji ubezpieczony wniósł 27 stycznia 2012 roku podnosząc, że w spornym okresie pracował w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy. Na poparcie swojego odwołania wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków - byłych współpracowników.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział to S. odpowiadając na odwołanie wniósł o jego oddalenie, z argumentacją tożsamą do zawartej w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2012r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, iż przyznał ubezpieczonemu E. Z. prawo do emerytury od dnia 24 września 2011 roku.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych oraz rozważaniach prawnych:

E. Z. urodził się (...), zatem sześćdziesiąt lat ukończył 24 września 2011 roku. Przed organem rentowym na dzień 1 stycznia 1999 roku ubezpieczony udokumentował okres ubezpieczenia wynoszący ogółem 28 lat i 10 miesięcy.

W okresie od 5 marca 1970 roku do 30 listopada 2002 roku E. Z. zatrudniony był w (...) Spółce Akcyjnej t S., który to zakład pracy zajmował się produkcją pasz. Podczas zatrudnienia u ww. pracodawcy początkowo ubezpieczony pracował na stanowiskach spedytora, obsługiwał nastawnię, agregatowego sterowni produkcyjnej, a następnie powierzono mu etat kierownika zmiany pracował wówczas na stanowiskach: magazyniera, starszego technologa - magazyniera, magazyniera magazynu surowcowego i wyrobów gotowych. Praca przy produkcji pasz odbywała się na trzy zmiany. W czasie 2 i 3 zmiany nie było osób zarządzających i kierujących zakładem, stąd obowiązki te powierzono magazynierom, angażując wnioskodawcę na stanowisku magazynier — kierownik zmiany, w celu sprawowania pieczy nad zakładem. Do obowiązków wnioskodawcy pracującego na etacie magazyniera — kierownika zmiany, należał nadzór nad dostawami surowców, komponentów itp. do magazynu, przelicznikiem surowca, wydawaniem z magazynu surowców potrzebnych do produkcji oraz nadzór nad czynnościami produkcji i załadunku. Nadzór ten polegał na wydawaniu surowców - zboża, śrut oraz innych surowców do produkcji pasz, kontrola organoleptyczna ich jakości tj. kontrola wyglądu, zapachu, konsystencji, kierowanie do odpowiedniego miejsca rozładunku i obecność przy rozładunku. W ramach obowiązków pracowniczych skarżący rozdzielał obowiązki pomiędzy pracownikami, prowadził dokumentację magazynową. Wnioskodawca równolegle odpowiedzialny był za proces produkcji - przewożenie wyrobów gotowych, uczestnictwo przy załadunku tych wyrobów, a nadto za przeprowadzanie stanowiskowych szkoleń BHP, kontrolę trzeźwości pracowników.

Przez cały sporny okres zatrudnienia wnioskodawca zatrudniony na stanowisku magazyniera pracował przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śrut, świadcząc pracę w szczególnych warunkach wskazaną wykazie A, Dziale X, poz. 10, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

E. Z. nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego, nie pozostaje też w zatrudnieniu. Wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach złożył w dniu 31 sierpnia 2011 roku.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione. Na wstępie Sąd Okręgowy zauważył, że zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 46 ust. 1 ustawy, prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 29, 32, 33 i 39 przysługuje ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku a przed dniem 1 stycznia 1969 roku (w tym przedziale wiekowym mieści się wnioskodawca), jeżeli spełniają łącznie następujące warunki: 1) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa; 2) warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią do dnia 31 grudnia 2008 roku. Z racji wprowadzonego obowiązku spełnienia wszystkich warunków do dnia 31 grudnia 2008 roku, w tym warunku ukończenia przez mężczyzn 65 roku życia, wyżej przytoczony przepis ma zastosowanie jedynie do kobiet. Z kolei norma art. 184 ustawy

stanowi, że ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 1999 roku) osiągnął: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat — dla kobiet i 65 lat — dla mężczyzn oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie zgromadzonych środków na dochody budżetu państwa oraz rozwiązanie stosunku pracy — w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Za istotny Sąd Okręgowy uznał również przepis art. 32 ustawy, który stanowi, że ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Natomiast za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Zgodnie natomiast z dalszym uregulowaniem wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym wyżej przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4 art. 32). Oznacza to, że na potrzeby niniejszej ustawy pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach są - bez względu na status własnościowy pracodawcy - nadal prace wymienione w 4-8a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), mimo, iż przedmiotowe rozporządzenie zostało wydane w oparciu o art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 roku o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267), która z kolei została uchylona z dniem 1 stycznia 1999 roku przez art. 195 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy zauważył, że zgodnie z treścią rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), okresami pracy uzasadniającymi prawo do wcześniejszej emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn; 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Sąd orzekający w niniejszej sprawie miał głównie na uwadze okoliczność, iż przedmiotem sporu w sprawie o wcześniejszą emeryturę na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest uprawnienie do tego świadczenia z uwagi na warunki pracy, co oznacza konieczność poczynienia ustaleń dotyczących rodzaju i wymiaru zatrudnienia w warunkach szczególnych. Dodatkowo Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na brzmienie § 2 ust. 1 rozporządzenia, zgodnie z którym okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. W świetle 2 ust. 2 rozporządzenia, zakład pracy wydaje zaświadczenie o zatrudnieniu w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji. Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy wyjaśnił, że zgodnie z praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 roku, sygn. akt I UZP 6/84). Podobnie orzekł Sąd Najwyższy, iż zakład pracy wydaje zaświadczenie o zatrudnieniu w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji, natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym

możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody (uchwała z dnia 21 września 1984 roku, sygn. akt II UZP 48/84).

Przystępując do wyjaśnienia podstaw rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał, że niespornym było spełnienie przez ubezpieczonego warunku 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego przed 1 stycznia 1999 roku, a także fakt nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego i niepozostawiania w stosunku pracy oraz ukończenie przez wnioskodawcę 60 roku życia. Organ rentowy uznał jednak, że ubezpieczony nie legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych wymaganym przepisami prawa. Organ rentowy odmówił zaliczenia wnioskodawcy spornego okresu pracy na stanowisku magazyniera — kierownika zmiany do pracy w szczególnych warunkach, ponieważ w świadectwie pracy w szczególnych warunkach powołano błędne przepisy resortowe.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy zauważył w pierwszej kolejności, że sam okres pracy ubezpieczonego na stanowisku magazyniera — kierownika zmiany w (...) Spółce Akcyjnej w S. w okresie od dnia 5 marca 1970 roku do dnia 30 listopada 2002 roku nie był w sprawie sporny. Ubezpieczony na jego potwierdzenie przedłożył oryginał świadectwa pracy, organ zaś zaliczył ten okres do ogólnego stażu pracy ubezpieczonego. Sporny był natomiast okres pracy od 11 maja 1973 roku do 31 grudnia 1998 roku. Ubezpieczony podnosi, że przez cały ten czas pracował w warunkach szczególnych. Na okoliczność pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych Sąd powołał dowód z przesłuchania dwóch świadków S. B. i Z. D.. S. B. pracował jako kierownik zmiany — magazynier w tym samym co wnioskodawca zakładzie pracy w okresie od 1970 roku do 2002 roku. Z. D. również pracował jako kierownik zmiany - magazynier od listopada 1984 roku do końca 2002 roku. Świadczenie ci mogli zatem posiadać wiedzę na temat zatrudnienia ubezpieczonego w spornym okresie. W ocenie Sądu Okręgowego zeznania świadków w pełni potwierdzają okoliczności podnoszone przez ubezpieczonego i są w całości zgodne ze sobą. Sąd I instancji zwrócił uwagę, że wszystkie te osoby pozostawały zatrudnione w przedmiotowym przedsiębiorstwie w podobnym okresie jak ubezpieczony. Są osobami postronnymi, nie mającymi żadnego interesu tak procesowego, jak i pozaprocessowego w wyniku niniejszego postępowania. Mając na uwadze powyższe oraz fakt, że w sprawie nie naprowadzono żadnych dowodów na okoliczności przeciwne, Sąd I instancji dał im w pełni wiarę. Sąd miał przy tym na uwadze, że zarówno świadkowie jak i sam ubezpieczony w analogiczny sposób opisywali obowiązki wykonywane przez ubezpieczonego podczas spornego zatrudnienia. Nie budziło więc wątpliwości Sądu Okręgowego, że wyglądały one w sposób przedstawiony w stanie faktycznym.

Zdaniem Sądu I instancji w ustalonym stanie faktycznym należało przyjąć, że była to praca wykonywana w warunkach szczególnych. Sąd zwrócił bowiem uwagę, że świadkowie podkreślili, że praca na stanowisku magazyniera — kierownika zmiany w pełnym wymiarze czasu pracy, na wszystkich zmianach obejmowała dozór nad dostawami surowców, ich wydawaniem oraz kontrolę procesu produkcji. Co więcej nie uszło uwadze Sądu I instancji, że także z dokumentów dotyczących zatrudnienia ubezpieczonego w w/w przedsiębiorstwie w sposób jednoznaczny wynikało, że przez cały sporny okres zatrudnienia ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Świadczą o tym liczne dokumenty znajdujące się w aktach — angaże, świadectwo pracy, zakresy obowiązków. Ubezpieczony wymieniany jest w nich jako magazynier i magazynier — kierownik zmiany. Sąd Okręgowy zwrócił przy tym uwagę, że organ rentowy nie kwestionował, że do prac w warunkach szczególnych należą prace wykonywane na stanowisku magazyniera, zakwestionował jedynie przepisy resortowe, które powołano w świadectwie pracy w warunkach szczególnych oraz wskazał, że nazwy stanowisk pracy wskazane w przywołanym zarządzeniu z dnia 14 lipca 1983 roku oraz w świadectwie pracy w warunkach szczególnych różnią się. Zdaniem Sądu o możliwości zaliczenia do prac w warunkach szczególnych decyduje nie tyle nomenklatura danego stanowiska, co faktycznie wykonywane na nim czynności. W przypadku ubezpieczonego prace wykonywane na stanowisku magazyniera niewątpliwie winny zostać zaliczone do prac w warunkach szczególnych.

W tym zakresie Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 32 ust. 4 ustawy o FUS zarówno wiek emerytalny, jak i rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki uprawniające do emerytury, ustala się „na podstawie przepisów dotychczasowych”. Rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zostało wydane na podstawie art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.). Upoważnienie ustawowe

jednoznacznie odnosi się wyłącznie do Rady Ministrów. Przepisy tego rozporządzenia, jako szczególne, podlegają wykładni ścisłej, co Sąd Najwyższy niejednokrotnie już wyjaśniał. Zarządzenia natomiast nie stanowią i nie mogą stanowić podstawy prawnej emerytury, skoro stosownie do art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zakres i formy zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy po osiągnięciu wieku emerytalnego, określa ustawa. Ani Minister, ani inne podmioty, nie byli i nie są podmiotami uprawnionymi do ustalania spełnienia warunków powstania prawa do emerytury poza warunkami ustawowymi. Przedmiotowe zarządzenia resortowe mogą mieć tu niewątpliwie charakter pomocniczy przy ustalaniu wykazu stanowisk, na których wykonywana jest praca w warunkach szczególnych, jednak wiążące i decydujące znaczenie ma zawsze treść rozporządzenia. Jak zostało już wskazane na wstępie, zgodnie z poz. 10 działu X wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia, pracami w warunkach szczególnych są prace przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śrut. Jak wynika z ustalonego w toku postępowania zakresu obowiązków ubezpieczonego wykonywanych na stanowisku magazynier - kierownik zmiany, nie budzi wątpliwości, że wszelkie wykonywane przez odwołującego prace były pracami wymienionymi w cytowanym punkcie, a więc pracami przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śrut.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, w tym zeznania świadków, wyjaśnienia wnioskodawcy oraz dokumenty w postaci akt emerytalnych oraz akt osobowych ubezpieczonego jednoznacznie potwierdzają, iż wnioskodawca spełnił ostatni z wymogów uprawniających go do skorzystania z wcześniejszej emerytury, a mianowicie przepracował ponad 15 lat na pełnym etacie wykonując pracę w szczególnych warunkach. Na marginesie Sąd I instancji zaznaczył, że nie bez znaczenia, dla Sądu, choć nie jest to oczywiście okoliczność decydująca o rozstrzygnięciu sporu, pozostaje fakt, że również sam pracodawca, najlepiej znający specyfikę pracy odwołującego — wystawił mu świadectwo pracy w warunkach szczególnych.

W tym stanie rzeczy, Sąd na podstawie art. 477(14) § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał wnioskodawcy prawo do wcześniejszej emerytury od dnia osiągnięcia przez niego wieku 60 lat.

Organ rentowy wniósł apelację od powyższego wyroku zaskarżając go w całości. Wyrokowi zarzucono:

1. naruszenie art. 32 ust. 1,2 i 4 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U 2009 nr 153 poz.1227 ze zm.) w związku z § 1 i § 2 ust. 1 oraz 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U nr 8 poz.43) poprzez przyjęcie, że wykonywane przez wnioskodawcę prace na stanowisku magazyniera — kierownika zmiany i technologa-magazyniera oraz starszego magazyniera są pracami wykonywanymi w warunkach szczególnych a wobec tego wnioskodawca ma prawo do emerytury od 24 września 2011 r.

2. nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy poprzez nie ustalenie jakie czynności wnioskodawca wykonywał jako magazynier a jakie na stanowisku kierownika zmiany i technologa, ile czasu zajmowało mu wykonywanie poszczególnych czynności na danym stanowisku w sytuacji gdy z nazwy stanowiska wynikało, iż ubezpieczony łączył funkcje.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego orzekania.

Uzasadniając apelację pełnomocnik organu rentowego wskazał, że w jego ocenie zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwalał na ustalenie, że w okresie od 11.05.1973 r. do 31.12.1998 r. ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych. W ocenie organu rentowego praca magazyniera wykonywana w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym nie została wykazana w wykazie A powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r jako praca w warunkach szczególnych. Prace magazynowe, załadunkowe, rozładunkowe, transport oraz konfekcjonowanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych-pylistycznych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych zostały zaliczone do prac w warunkach szczególnych jedynie w branży chemicznej — Dz.IV p.40 Wykazu A rozporządzenia i tylko w chemii prace magazyniera będą zaliczane do pracy w warunkach szczególnych, nie można bowiem przenosić

tego stanowiska do innego działu (vide — wyrok Sadu Apelacyjnego w Białymstoku z 17.12.2003 r — Sygn. akt II AUa 12 17/03 OSAB 2004/1/48). Organ rentowy zwrócił zatem uwagę, że E. Z. pracował jako magazynier- kierownik zmiany w spółce (...) zajmującej się produkcją pasz a więc w rolnictwie. Dodatkowo organ rentowy podkreślił, że wbrew ustaleniu Sądu brak było podstaw do uznania, że w ramach zajmowanego stanowiska ubezpieczony wykonywał zaliczane do prac w warunkach szczególnych prace przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty wymienione w wykazie A dział X poz. 10 rozporządzenia. W tym zakresie organ rentowy zauważył, że z zeznań ubezpieczonego i świadków wynika, że jako magazynier- kierownik zmiany sprawował pieczę nad zakładem na 2 lub 3 zmianie, a także sprawował nadzór nad dostawami surowców i wydawaniem produktów. sprawował kontrolę jakościową produkcji a także prowadził dokumentację magazynową i zajmował się organizacją pracy oraz dyscypliną wśród pracowników. W świetle powyższego zakresu czynności można byłoby, zdaniem pozwanego, co najwyżej przyjąć, że wnioskodawca zajmował się w pewnym stopniu kontrolą jakości produkcji i usług czy dozorem inżynieryjno-technicznym tj. pracami, o których mowa jest w Dziale XIV pkt.24 Wykazu A rozporządzenia RM z 7.02.1983 r (Prace różne) nie wykonywał zaś prac przy wytwarzaniu pasz. Jednocześnie organ rentowy podkreślił, że w jego ocenie zaliczenie pracy wnioskodawcy do prac wymienionych w pkt.24 Działu XIV nie jest też możliwe, gdyż praca tego rodzaju nie była wykonywana przez ubezpieczonego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Jak wskazał Sąd sprawowanie pieczy nad zakładem- czyli stanowisko magazyniera- kierownika zmiany E. Z. wykonywał na 2 lub 3 zmianie tj. wówczas gdy nie było nikogo z kierownictwa zakładu, co prawdopodobnie oznacza że na 1 zmianie pełnił tylko obowiązki magazyniera (nie ustalono, że pracował tylko na 2 lub 3 zmianie). Poza tym Sąd nie ustalił w jakim zakresie ubezpieczony zajmował się pełniąc funkcję kierownika zmiany czy technologa nadzorem i kontrolą produkcji a w jakim zakresie były to czynności administracyjne i organizacyjne (wypełnianie dokumentacji, rozdział prac pomiędzy pracownikami, sprawdzanie dyscypliny pracy itp.). Zgodnie zaś ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zawartym w uzasadnieniu wyroku z 24.09.2009 r - Sygn. akt II UK 3 1/09 określonymi w pkt.24 działu XIV wykazu A powołanego wyżej rozporządzenia czynnościami ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie są wyłącznie te czynności, które są wykonywane w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim dozorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Jeżeli zatem czynności te wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy związanym z określoną kontrolą lub dozorem, to okres wykonywania tej pracy jest praca wykonywana w warunkach szczególnych, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników a ile na inne czynności związane ściśle ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji biurowej. Dalej organ rentowy wskazał, że nie ustalono jaka była organizacji pracy w spółce, jak często E. Z. pracował na 2 lub 3 zmianie, ile było osób zatrudnionych w magazynie a ile pracowników produkcyjnych i czy zatrudniano ewentualnie brygadzystów, mistrzów, lub inne osoby bezpośrednio nadzorujące prace osób zatrudnionych w produkcji a których z kolei pracę mógł nadzorować ubezpieczony sprawując nad tymi osobami nadzór zwierzchni.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczony wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Rozstrzygnięcie Sądu I instancji uznać należy za trafne, aczkolwiek częściowo z innych przyczyn niż wskazane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Na wstępie Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że postępowanie apelacyjne ma merytoryczny charakter i jest dalszym ciągiem postępowania rozpoczętego przed sądem pierwszej instancji. Zgodnie z treścią art. 378 § 1 k.p.c., sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Rozważając zakres kognicji sądu odwoławczego, Sąd Najwyższy stwierdził, iż sformułowanie „w granicach apelacji” wskazane w tym przepisie oznacza, iż sąd drugiej instancji między innymi rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadząc lub ponawiając dowody albo poprzestaje na materiale zebranym w pierwszej instancji, ustala podstawę prawną

orzeczenia niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji oraz kontroluje poprawność postępowania przed sądem pierwszej instancji, pozostając związany zarzutami przedstawionymi w apelacji, jeżeli są dopuszczalne, ale biorąc z urzędu pod uwagę nieważność postępowania, orzeka co do istoty sprawy stosownie do wyników postępowania (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. akt III CZP 49/07, OSN 2008/6/55.). Dodatkowo należy wskazać, iż dokonane przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne, sąd drugiej instancji może podzielić i uznać za własne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r., sygn. akt II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60). Może również zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania wyroku sądu I instancji, i to zarówno po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, jak i bez przeprowadzenia postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania (por. uchwała składu 7 sędziów Izby Cywilnej z 23 marca 1999 r., sygn. akt III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7–8, poz. 124).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że Sąd Apelacyjny podzielił wywody Sądu Okręgowego w zakresie odnoszącym się do warunków umożliwiających przyznanie ubezpieczonym emerytury w warunkach szczególnych, w tym problematyki dotyczącej postępowania dowodowego w tym zakresie. W szczególności Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu I instancji, że bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy pozostawała okoliczność, że w wystawionym świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych pracodawca ubezpieczonego opisując zajmowane przez niego stanowiska pracy przywołał nieaktualne przepisy resortowe. W tym miejscu za Sądem I instancji wskazać należy, że aktem prawa powszechnego, odnoszącym się do pracowników wszystkich branż jest rozporządzenie z 7 lutego 1983 r. W przepisie §1 ust. 2 tegoż rozporządzenia zamieszczono wprawdzie upoważnienie dla właściwych ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz centralnych związków spółdzielczych do ustalenia - w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych - w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B. W praktyce upoważnienie to oznacza jednak tylko tyle, że poszczególni ministrowie mogli ewentualnie doprecyzować cechy poszczególnych stanowisk pracy wymienionych w rozporządzeniu, nie mogli zaś całkowicie zmienić rodzajów prac, których wykonywanie skutkowało przyznaniem prawa do przejścia na emeryturę w wieku wcześniejszym niż „normalny”. W świetle powyższego na krytykę zasługuje postępowanie organu rentowego, podważającego miarodajność wystawionego przez pracodawcę świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych tylko z uwagi na to, że pracodawca powołał się w nim na nieaktualne przepisy zarządzenia resortowego. Postępowanie takie nie ma bowiem żadnego uzasadnienia w prawie. W tym miejscu trzeba w ślad za Sądem Okręgowym podkreślić, iż zarządzenia wydane przez poszczególnych ministrów muszą być traktowane jako szczególne źródło prawa o charakterze wewnętrznym, które zgodnie z art. 93 ust. 2 Konstytucji mogą być adresowane wyłącznie do podmiotów podległych organowi, który je wydał, a które nie mogą kształtować sytuacji prawnej podmiotu spoza układu organizacyjnego podległego organowi wydającemu dany akt, ani stanowić podstawy decyzji wobec obywateli, osób prawnych oraz innych podmiotów (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2004r., II UK 79/04). Analogiczne stanowisko wyraził również Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 16 października 2003 roku (sygn. akt III Aua 1508/02), w którym stwierdził, iż „wykazy stanowisk zamieszczone w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), obowiązują w każdym podmiocie, w którym jest wykonywana wskazana w nich praca. Natomiast wykazy pochodzące od poszczególnych ministrów nadal zachowują wartość, lecz jedynie informacyjną i uściślającą, także w każdym podmiocie zatrudniającym pracowników na takich stanowiskach”. Dalej Sąd ów doprecyzował, że uściślenia wykazów stanowisk wymienionych w załączniku do omawianego rozporządzenia, dokonane (w innym czasie) przez właściwych ministrów, nie mają wartości normatywnej, ale wyłącznie informacyjną. Wynika to stąd, że w świetle Konstytucji z 1997 r. rozporządzenie jako akt wykonawczy oparty na ustawie nie może zawierać subdelegacji. W państwie prawnym nie jest dopuszczalne zamieszczenie w rozporządzeniu jako akcie wykonawczym upoważnienia do podejmowania określonych działań przez inny podmiot i wyposażanie go w kompetencje wykonawcze. Powyższe stanowisko w pełni zgodne jest także z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy, w uchwale z 13 lutego 2002 roku, sygn. akt III ZP 30/01, w której jednoznacznie wskazano, że przepisy zarządzeń resortowych nie należą do grupy tych przepisów dotychczasowych, które z mocy art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej mają zastosowanie do pracowników, o których mowa

w art. 32 ust. 2 tejże ustawy. Powyższe oznacza, że oceniając uprawnienia ubezpieczonego do wcześniejszej emerytury, należało odnieść się wyłącznie do przepisów wskazanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 roku. Skoro więc pracodawca stosowne przepisy przywołał, co do zasady brak było podstaw, by złożone przez ubezpieczonego dokumenty zakwestionować pod względem formalnym.

Niemniej jednak, Sąd a quem, podzielił argumentację organu rentowego, iż w analizowanym postępowaniu brak było podstaw do uznania, że ubezpieczony w spornym okresie od 11 maja 1973 r. do 31 grudnia 1998 r. wykonywał bezpośrednio prace wskazane w zakwestionowanym świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych tj. prace wymienione w wykazie A dział X poz. 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Ustalenie to nie miało jednak wpływu na prawidłowość wydanego przez Sąd I instancji rozstrzygnięcia, a wymaga jedynie częściowej zmiany jego uzasadnienia. Na podstawie zgromadzonego przez Sąd a quo materiału dowodowego oraz po uzupełnieniu postępowania dowodowego Sąd Odwoławczy dokonał bowiem w tym zakresie ustaleń faktycznych stanowiących podstawę uznania, że w okresie zatrudnienia (...) S.A. w S. ubezpieczony zajmując stanowisko kierownika zmiany wykonywał prace w warunkach szczególnych wymienione w wykazie A dział XIV poz. 24 w zw. z działem X poz. 10 rozporządzenia rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Sąd odwoławczy dodatkowo ustalił, że:

E. Z. w okresie od dnia 5 marca 1970 r. do 30 listopada 2002 r. zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w spółce zajmującej się produkcją pasz - (...) S.A. w S., kolejno na stanowiskach spedytora, pracownika obsługującego nastawnię angielską od dnia 11 maja 1973 r., agregatowego sterowni produkcyjnej od 1 października 1973 r., kierownika zmiany, kierownika-magazyniera, technologa - magazyniera, kierownika zmiany-technologa, starszego technologa - magazyniera od 1 kwietnia 1976 r. ,

Nazwy stanowisk : kierownik zmiany, kierownik-magazynier, technolog - magazynier, kierownik zmiany-technolog, st. technolog - magazynier miały charakter formalny dla celów płacowych. Obowiązki na tych stanowiskach były tożsame.

Do zakresu obowiązków ubezpieczonego zarówno kierownika zmiany, jak i kierownika-magazyniera, technologa-magazyniera, kierownika zmiany - technologa, starszego technologa - magazyniera należała m.in. organizacja, prowadzenie i kontrola procesów produkcyjnych podległej zmiany, przestrzeganie instrukcji technologicznej, prowadzenie bezpośrednich dokumentów dotyczących produkcji, jak książka produkcji, książka postoi itp., oraz w oparciu o te dokumenty wypełniania dyspozycji produkcji w części dotyczącej wykonania, nadzór nad pracą zmianowych oraz kontrola prawidłowości ustawiania dróg przyjęciowych, dróg transportu wewnętrznego, linii produkcyjnej, dysponowanie ruchem surowców przez wydawanie poleceń dotyczących zsypu surowca na silosy, komory produkcyjne, kontrolowanie prawidłowości wykonania poleceń przez podległy personel, kontrola organoleptyczna jakości surowców przychodzących do wytwórni i kierowanych do produkcji, kontrola nad przygotowaniem zaprawy i prawidłowym jej zmieszaniem, utrzymanie dyscypliny pracy przez pracowników podległych zmian, terminowe i właściwe pod względem formalnym i rzeczowym prowadzenie kart pracy pracowników bezpośrednio podległych. Dodatkowo do zakresu obowiązków ubezpieczonego (w zakresie gospodarki magazynowej) należał m.in. nadzór nad pracownikami dokonującymi odzysku opakowań, w tym kontrola pod względem jakościowym opakowania z odzysku (czy worki są prawidłowo rozpruwane i oczyszczane z zawartości surowca), nadzór nad właściwą segregacją worków wg ich pochodzenia, sporządzanie na koniec miesiąca listy pracowników dokonujących odzysku toreb na jego zmianie. Do zakresu obowiązków ubezpieczonego jako technologa-magazynier dodatkowo należało zastępstwo dyrektora i jego zastępcy w razie ich nieobecności na II i III zmianie.

W dniu 29 listopada 2002 r. pracodawca ubezpieczonego potwierdził wykonywanie przez ubezpieczonego w czasie zatrudnienia w (...) S.A. w S. pracy w warunkach szczególnych wystawiając ubezpieczonemu świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, w którym wskazał, że E. Z. podczas zatrudnienia w tym zakładzie w okresie od dnia 11 maja 1973 r. do 30 listopada 2002 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty wymienione w wykazie A dział X poz. 10 wykazu stanowiącego załącznik do

Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach. Dodatkowo wskazano, że ubezpieczony pracę w warunkach szczególnych wykonywał pracując na stanowisku obsługa nastawni, agregatowy sterowni produkcyjnej, kierownik zmiany magazynier, starszy technolog magazynier, magazynier magazynu surowcowego i wyrobów gotowych wymienionym w wykazie A dział X poz. 10 pkt 3 i 5 stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 55 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 14 lipca 1983 r.

Dowody: dokumentacja w aktach osobowych ubezpieczonego - koperta k. 20 akt sprawy, w szczególności: umowa o pracę z 5.03.1970 r., angaż z 11.05.1973 r., angaż z 17.10.1973 r., angaż z 1.04.1976 r., dodatkowy zakres obowiązków kierownika zmiany nadzorującego i kierującego pracą przy odzysku opakowań, szczegółowy zakres obowiązków kierownika zmiany, zakres obowiązków technologa-magazyniera, zakres obowiązków kierownika zmiany-technologa, aneks do zakresu czynności starszego technologa-magazyniera.

- zeznania świadka S. B. - k. 29

- zeznania świadka Z. D. - k. 30

- zeznania ubezpieczonego - k. 31

- świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych - k. 8 plik I akt rentowych

Ustalając stan faktyczny niniejszej sprawy Sąd Apelacyjny oparł się w szczególności na dokumentach zgromadzonych w aktach sądowych oraz aktach osobowych ubezpieczonego ze spornego okresu zatrudnienia. Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu. Zostały one sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnione do tego osoby, w ramach ich kompetencji, oraz w sposób rzetelny, stąd też Sąd ocenił je jako wiarygodne. Prymat wiarygodności przyznał Sąd także zeznaniom świadków S. B. i Z. D. oraz korespondującym z tymi zeznaniami zeznaniom ubezpieczonego. Oceniając zeznania świadka Sąd miał na względzie, że J. G. jest osobą obcą dla ubezpieczonego i nie mającą żadnego interesu w tym by nieprawdziwie zeznawać na korzyść E. Z., narażając się jednocześnie na odpowiedzialność karną. Nadto S. B. ma już przyznane przez organ rentowy prawo do emerytury, a zatem nie był w żaden sposób zainteresowany wynikiem sprawy, licząc że wpłynie ona na przyznanie świadczenia na takich samych zasadach. Zeznania przesłuchanych świadków były przy tym spójne, konsekwentne i zbieżne ze sobą wzajemnie, nie budząc jakichkolwiek wątpliwości Sądu co do ich wiarygodności.

W oparciu o ustalony jak wyżej stan faktyczny Sąd Odwoławczy uznał, że ubezpieczony podczas zatrudnienia (...) S.A. w S. co najmniej w okresie od 1 kwietnia 1976 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. zajmując stanowisko kierownika zmiany, kierownika-magazyniera, technologa - magazyniera, kierownika zmiany-technologa, starszego technologa - magazyniera wykonywał prace w warunkach szczególnych wymienione w wykazie A dział XIV poz. 24 („kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie) w zw. z działem X poz. 10 rozporządzenia rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. („prace przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty”).

Na wstępie Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że niespornym w sprawie było, że ubezpieczony w okresie od dnia 5 marca 1970 r. do 30 listopada 2002 r. zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w spółce zajmującej się produkcją pasz - (...) S.A. w S., kolejno na stanowiskach spedytora, pracownika obsługującego nastawnię angielską od dnia 11 maja 1973 r., agregatowego sterowni produkcyjnej od 1 października 1973 r., kierownika zmiany, kierownika-magazyniera, technologa - magazyniera, kierownika zmiany-technologa, starszego technologa - magazyniera od 1 kwietnia 1976 r. Poza sporem pozostawał również fakt, że ubezpieczony ukończył 60 lat w dniu 24 września 2011 roku, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, nie pozostaje w zatrudnieniu oraz iż posiada łączny okres składkowy i nieskładkowy przekraczający 25 lat. Przedmiotem sporu pozostawało wyłącznie ustalenie, czy

wypracowany przez ubezpieczonego okres pracy w wyżej wskazanym zakładzie pracy - (...) S.A. w S. - należy uznać za okres pracy w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zgromadzony materiał dowodowy dawał podstawy do przyjęcia, że praca wykonywana przez ubezpieczonego w okresie zatrudnienia na stanowiskach kierownika zmiany, kierownika-magazyniera, technologa - magazyniera, kierownika zmiany-technologa, starszego technologa - magazyniera od 1 kwietnia 1976 r. do 31 grudnia 1998 r. była pracą w warunkach szczególnych. W tym miejscu podkreślenia wymaga, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska (w niniejszym postępowaniu: kierownik zmiany, kierownik-magazynier, technolog - magazynier, kierownik zmiany-technolog, st. technolog - magazynier), tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Szczegółowa analiza zakresu obowiązków ubezpieczonego na wskazanych stanowiskach, w oparciu o dokumenty znajdujące się w jego aktach osobowych oraz w oparciu o zeznania ubezpieczonego oraz świadków (byłych pracowników (...) S.A.) pozwoliła bowiem na ustalenie, iż w ramach zajmowanego stanowiska ubezpieczony wykonywał wyłącznie czynności związane bezpośrednio z kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżynieryjno-techniczny przy wykonywaniu prac przez pracowników zatrudnionych bezpośrednio przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty. Mianowicie w zakresach obowiązków ubezpieczonego wprost wskazano, że do jego obowiązków na stanowiskach kierownika zmiany, jak i kierownika-magazyniera, technologa-magazyniera, kierownika zmiany - technologa, starszego technologa - magazyniera należała m.in. organizacja, prowadzenie i kontrola procesów produkcyjnych podległej zmiany, przestrzeganie instrukcji technologicznej, prowadzenie bezpośrednich dokumentów dotyczących produkcji, nadzór nad pracą zmianowych oraz kontrola prawidłowości ustawiania dróg przyjęciowych, dróg transportu wewnętrznego, linii produkcyjnej, dysponowanie ruchem surowców przez wydawanie poleceń dotyczących zsypu surowca na silosy, komory produkcyjne, kontrolowanie prawidłowości wykonania poleceń przez podległy personel, kontrola organoleptyczna jakości surowców przychodzących do wytwórni i kierowanych do produkcji, kontrola nad przygotowaniem zaprawy i prawidłowym jej zmieszaniem, utrzymanie dyscypliny pracy przez pracowników podległych zmian, terminowe i właściwe pod względem formalnym i rzeczowym prowadzenie kart pracy pracowników bezpośrednio podległych. Dodatkowo do zakresu obowiązków ubezpieczonego (w zakresie gospodarki magazynowej) należał m.in. nadzór nad pracownikami dokonującymi odzysku opakowań, w tym kontrola pod względem jakościowym opakowania z odzysku (czy worki są prawidłowo rozpruwane i oczyszczane z zawartości surowca), nadzór nad właściwą segregacją worków wg ich pochodzenia, sporządzanie na koniec miesiąca listy pracowników dokonujących odzysku toreb na jego zmianie. Do zakresu obowiązków ubezpieczonego jako technologa-magazynier dodatkowo należało zastępstwo dyrektora i jego zastępcy w razie ich nieobecności na II i III zmianie. Wskazane obowiązki ubezpieczony wykonywał przy tym codziennie (stale) w pełnym wymiarze czasu pracy (w systemie trzymianowym). W tym miejscu mając a uwadze zarzuty apelacji podkreślenia wymaga, że z ustaleń faktycznych wynika, że ubezpieczony na każdej z trzech zmian wykonywał czynności kontrolne i nadzorcze, a nie tylko na II i III zmianie. Na II i III zmianie do zakresu obowiązków ubezpieczonego jedynie dotatkowo należało zastępstwo dyrektora i jego zastępcy w razie ich nieobecności.

Nie uszło również uwadze Sądu, że do zakresu obowiązków ubezpieczonego należały również prace związane z prowadzeniem dokumentacji związanej z wykonywanymi obowiązkami. Okoliczność ta nie zaprzeczyła jednak ustaleniu, że ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał nadzór/kontrolę jakości na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Podkreślić bowiem należy, że z treści zakresu obowiązków wynika, że obowiązki biurowe osób zatrudnionych na stanowiskach kierowników miały marginalny charakter (prowadzenie bezpośrednich dokumentów dotyczących produkcji, jak książka produkcji, książka postoi itp., sporządzanie na koniec miesiąca listy pracowników dokonujących odzysku toreb na jego zmianie). Nadto wskazać należy, że wykonywanie przez ubezpieczonego prac związanych z dokumentowaniem przebiegu prac w związku z pełnionym nadzorem/kontrolą jakości nie oznacza, iż ubezpieczony nie wykonywał czynności „kontroli jakości procesu produkcyjnego czy dozoru inżynieryjno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako

podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” w pełnym zakresie czasu pracy. W wyroku z dnia 24 września 2009 r. (II UK 31/09, LEX nr 559949) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że jeśli czynności ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji. Czym innym jest bowiem wykonywanie czynności administracyjno-biurowych ściśle związanych ze sprawowaniem dozoru inżynieryjno-technicznego, a czym innym wykonywanie w ramach zakresu obowiązków również innych czynności, niemających związku z wykonywaniem bezpośredniego dozoru nad procesem produkcji. Wykonywanie takich czynności w ramach zakresu obowiązków na danym stanowisku pracy uniemożliwia sprawowanie dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a w konsekwencji wyłącza zaliczenie takiego okresu zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie w wyroku z dnia 11 marca 2009 r. (sygn. akt II UK 243/08. Lex nr 550990) Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru. Nie ma zatem podstaw do ich wyłączenia i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca na dozorcze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem. Odróżnić jedynie należy czynności administracyjno - biurowe ściśle związane ze sprawowanym dozorem inżynieryjno - technicznym, stanowiące jego immanentną cechę, od czynności, które nie pozostają w żadnym związku z tym dozorem i stanowią dodatkowe obowiązki. Identyczny pogląd wyraził Sąd Najwyższy wyroku z dnia 30 stycznia 2007 r., I UK 195/07 (LEX nr 375610). W ocenie Sądu Apelacyjnego, w oparciu o powołane stanowisko Sądu Najwyższego, uznać należy, że wykonywanie przez ubezpieczonego prac biurowych polegających na prowadzeniu bezpośrednich dokumentów dotyczących produkcji, jak książka produkcji, książka postoi itp., sporządzanie na koniec miesiąca listy pracowników dokonujących odzysku toreb na jego zmianie związane jest ściśle z wykonywanym dozorem/kontrolą jakości.

W wyniku tak poczynionych ustaleń faktycznych i na tle dokonanych rozważań prawnych, koniecznym było uznanie – przy wzięciu pod uwagę zasad doświadczenia życiowego oraz logiki - iż co najmniej w okresie od 1 kwietnia 1976 r. do 31 grudnia 1998 r. ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych wykonując prace wskazane pod pozycją 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie - w niniejszym stanie faktycznym były to prace przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty (wykaz A dział X poz. 10) a więc – w konsekwencji- że legitymuje się on na dzień 31 grudnia 1998 r. okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych przekraczającym 15 lat.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu Okręgowego, że w myśl przepisu art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej - ubezpieczonemu należało przyznać świadczenie emerytalne od dnia 24 września 2011 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Stosownie do treści art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2. Ubezpieczony wniosek o emeryturę złożył w dniu 31 sierpnia 2011 r. , jednakże 60 lat ukończył dopiero w dniu 24 września 2011 r.

Kierując się przedstawioną argumentacją, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest trafne oraz odpowiada prawu, a wydanie wyroku reformatoryjnego albo kasatoryjnego byłoby bezpodstawne. Mając na względzie powyższe, uznając bezzasadność apelacji – na podstawie przepisu art. 385 k.p.c. – orzeczono jak w sentencji wyroku.